

**ХРАНИТЕЛЬ СІВЕРСЬКОГО ДІНЦЯ–
ДО 75 – РІЧЧЯ ДОКТОРА МЕДИЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА МИКОЛИ ГАВРИЛОВИЧА ЩЕРБАНЯ**

9 червня 2014 року виповнилося 75 років від дня народження помічника проректора з наукової роботи, головного наукового співробітника Центральної науково-дослідної лабораторії Харківського національного медичного університету, доктора медичних наук, професора, академіка Української екологічної академії наук Щербаня Миколи Гавриловича.

Щербань М.Г. після закінчення в 1963 році санітарно-гігієнічного факультету Харківського медінституту (ХМІ) працював лікарем-епідеміологом Кустанайської облсанепідстанції, а потім — головним державним санітарним лікарем Кустанайського району Казахської РСР.

У 1966 році за особистим запрошенням професора В.М. Жаботинського вступає до аспірантури на кафедру комунальної гігієни ХМІ, яку закінчив із захистом кандидатської дисертації.

З 1969 р. працює асистентом, доцентом, завідувачем, професором кафедри комунальної гігієни і гігієни праці ХМІ. З 1998 року працює в Центральній науково-дослідній лабораторії (ЦНДЛ), у складі якої створює та очолює лабораторію медичної екології, з 2002 по 2008 рр. – завідувач ЦНДЛ, з 2008 р. – головний науковий співробітник.

У 1980-х роках під керівництвом засновника Харківської школи гігієнічної регламентації шкідливих для здоров'я населення хімічних сполук у воді водойм професора В.М. Жаботинського Щербань М.Г. значно розвинув обсяги досліджень з цієї проблеми.

М.Г. Щербань — співавтор наукових розробок з проблеми вдосконалення методичних основ української системи гігієнічної регламентації хімічних сполук у воді водойм, керував та брав участь в обґрунтуванні та розробці понад 150 офіційних державних нормативів (ГДК, ОБРВ). За його керівництвом виконано 32 науково-дослідні роботи з проблем охорони здоров'я населення у зв'язку з впливом на організм людини шкідливих факторів; оптимізації водопостачання регіонів України; гігієнічної

оцінки технологій водопідготовки; санітарної охорони водойм тощо.

Головний напрямок наукової діяльності М.Г. Щербаня з 1970-х років — наукове обґрунтування та розробка еколого-гігієнічних заходів з оздоровлення басейну транскордонного джерела питного водопостачання річки Сіверський Донець з метою оптимізації водопостачання Харківської, Донецької та Луганської.

Зокрема, у своїй докторській дисертації «Наукове обґрунтування заходів з оздоровлення верхів'я річки Сіверський Донець — основного джерела питного водопостачання населення південно-східного регіону України» М.Г. Щербань започатковує та об'єднує три ключові науково-практичні напрямки з цієї, вельми важливої для України та Росії проблеми, а саме: на основі вивчення та еколого-гігієнічної оцінки екологічних та санітарних проблем верхів'я річки Сіверський Донець в умовах зростаючого антропогенного забруднення науково обґрунтовує і розробляє еколого-гігієнічну концепцію санітарної охорони верхів'я річки та оптимізації водопостачання населення Харківського промислового регіону; науково обґрунтовує та розробляє гігієнічні нормативи у воді водойм для 32 пріоритетних хімічних забруднювачів верхів'я джерела водопостачання; на снові використання матеріалів гігієнічної регламентації науково обґрунтовує і розробляє еколого-гігієнічну концепцію донозологічної діагностики екологічної патології внаслідок впливу на організм хімічних забруднювачів водного джерела, яка реалізується за допомогою визначених біохімічних корелят. На основі результатів розробки останнього напрямку автор розробляє допоміжні гігієнічні рекомендації до проблеми вивчення захворюваності населення у зв'язку з шкідливим впливом водного фактора. Результати дисертаційної роботи та інші цільові напрацювання М.Г. Щербаня впроваджені у державну програму оздоровлення басейну річки Сіверський Донець, а також відзеркалені у Постанові Кабінету Міністрів України про реконструкцію очисних споруд

Харківського водопроводу. Крім того, ці розробки використано при створенні та реалізації техніко-економічного обґрунтування реконструкції Харківського водопроводу, а також стали основою для прийняття розпоряджень та постанов обласної та міської адміністрацій м. Белгорода та області з проблем охорони верхів'я Сіверського Донця.

М.Г. Щербань неодноразово залучався як експерт-гігієніст МОЗ СРСР та України для вирішення проблем, пов'язаних з інтенсивним забрудненням басейну Сіверського Дінця.

Результати досліджень і наукових розробок М.Г. Щербаня висвітлені у 350 публікаціях, 19 монографіях (у співавторстві), 8 навчальних посібниках, 14 методичних рекомендаціях, 12 нововведеннях, численних програмних та експертних фахових документах. Він підготував трьох кандидатів наук, а на посаді завідувача ЦНДЛ здійснював наукове керівництво фрагментами досліджень з 18 докторських та 26 кандидатських дисертацій

М.Г. Щербань постійно займає активну життєву позицію: обирався депутатом місцевих органів самоврядування, головою профспілки співробітників Харківського медичного інституту, був членом республіканської

Проблемної комісії АМН та МОЗ України «Гігієна навколишнього середовища» та комісії з екології та охорони здоров'я населення при Харківській обласній державній адміністрації.

М.Г. Щербань – член наукової редакційної ради наукового журналу «Вода: гігієна та екологія», член спеціалізованої вченої ради Д 64.600.06 при ХНМУ із захисту докторських та кандидатських дисертацій, член комісії з контролю первинної документації з дисертаційних робіт, а також комісії з біоетики. У 2013-му році обраний на посаду голови ради ветеранів ХНМУ.

За багаторічну роботу, успішну підготовку лікарських та наукових кадрів, вагомі наукові досягнення М.Г. Щербань нагороджений Подякою Міністра охорони здоров'я України, знаком «Отличнику здравоохранения», грамотами ректора ХНМУ, знаком «Заслужений працівник ХНМУ» тощо.

Ювіляр і нині сповнений сил та енергії, нових творчих планів.

Побажаємо ювіляру здоров'я, творчого натхнення та подальших успіхів у роботі і особистому житті!